

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2012-5-15
Karar Sayısı : 12-33/924-283
Karar Tarihi : 14.06.2012

(Önaraştırma)

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Prof. Dr. Metin TOPRAK, Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail
Hakkı KARAKELLE, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖR : Can SARIÇİÇEK, Mustafa SOYDAN

**C. BAŞVURUDA
BULUNAN** : Gizlilik talebi bulunmaktadır.

D. HAKKINDA İNCELEME

YAPILAN : Betonsa Beton Sanayi ve Tic. A.Ş.
Hüseyin Bağdatlıoğlu İş Merkezi, Kaya Sultan Sokak,
No: 97, Kat:5, 34742 Kozyatağı/İstanbul
Akçansa Çimento Sanayi ve Tic. A.Ş.
Hüseyin Bağdatlıoğlu İş Merkezi, Kaya Sultan Sokak,
No: 81, Kat:5, 34742 Kozyatağı/İstanbul

- (1) **E. DOSYA KONUSU:** Betonsa Beton Sanayi ve Tic. A.Ş.'nin, Akçansa Çimento Sanayi ve Tic. A.Ş. ile sahip olduğu dikey bütünleşik ilişkiden faydalanarak hazır beton fiyatlarını sürekli düşürdüğü ve diğer hazır beton üreticilerinin bu fiyatlarla rekabet edemez duruma geldiği iddiası.
- (2) **F. DOSYA EVRELERİ:** Rekabet Kurumu kayıtlarına 13.02.2012 tarih ve 1230 sayılı ile intikal eden başvuru üzerine hazırlanan 20.02.2012 tarih ve 2012-5-15/İİ sayılı İlk İnceleme Raporu Rekabet Kurulunun 02.03.2012 tarih ve 12-09/300-M sayılı toplantısında görüşülerek başvuru konusu iddialar hakkında önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. Bunun üzerine hazırlanan 05.06.2012 tarih ve 2012-5-15/ÖA sayılı Önaraştırma Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (3) **G. İDDİALARIN ÖZETİ:** Başvuruda özetle; Çorum merkezinde hazır beton üretimi alanında faaliyet gösteren Betonsa Beton Sanayi ve Tic. A.Ş. (BETONSA)'nin, çimento pazarında faaliyet gösteren Akçansa Çimento Sanayi ve Tic. A.Ş. (AKÇANSA) ile dikey bütünleşik bir yapıda olduğu, bu nedenle BETONSA'nın, hazır beton fiyatlarını sürekli olarak düşürdüğü, maliyete yakın veya maliyet altı fiyatlarla piyasayı etkilediği, Çorum merkezinde hazır beton üretimi alanında faaliyet gösteren diğer teşebbüslerin BETONSA ile rekabet edemez duruma geldiği ifade edilmiştir.
- (4) **H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda, başvuruya konu hakkında 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığı ifade edilmiştir.

I.İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

Çorum ilinde BETONSA markası altında hazır beton sektöründe faaliyet gösteren AKÇANSA'nın bu dikey bütünleşik yapıdan yararlanmak suretiyle fiyat sıkıştırması yaptığına ve AKÇANSA'nın Çorum ilinde bulunan hazır beton tesisi bünyesinde uygulanan hazır beton fiyatlarının yıkıcı fiyatlama teşkil ettiğine ilişkin olarak

düzenlenen dosya açısından ilgili ürün pazarları, “Çimento Pazarı” ve “Hazır Beton Pazarı” olarak belirlenmiştir. İlgili coğrafi pazar ise, çimento pazarı bakımından “Çorum, Amasya, Tokat, Samsun ve Sinop illeri” olarak tanımlanırken, hazır beton pazarına ilişkin kesin bir ilgili coğrafi pazar tanımının yapılmasına gerek görülmemiştir¹.

- (5) İddia konusu eylemlerin fiyat sıkıştırması ve yıkıcı fiyatlama teşkil edip etmediği incelenmiş, bu ihlallerin Kanun’un 6. maddesi kapsamında değerlendirilebilmesi için her iki iddia için de sağlanması gereken “hâkim durum” koşulunun mevcudiyeti kontrol edilmiştir.

I.1. Fiyat Sıkıştırması İddiası

- (6) Başvuruda, hazır beton ve çimento sektöründe faaliyet gösteren AKÇANSA’nın bu dikey bütünleşik yapıdan faydalanarak hazır beton fiyatlarını rakip hazır beton üreticilerinin rekabet etmelerine engel olacak kadar düşürdüğü iddia edilmiştir. Bu iddianın 4054 sayılı Kanun’un 6. maddesi kapsamında değerlendirilmesi ve iddia konusu eylemlerin fiyat sıkıştırması teşkil edip etmediğinin tespit edilmesi gerekmiştir.
- (7) Marj sıkıştırması ya da fiyat sıkıştırması, dikey bütünleşik ve üst pazarda yüksek pazar gücüne sahip bir firmanın, bu pazarda üretimini kontrol ettiği girdinin fiyatı ve bu girdiden üretilen alt pazar ürününün fiyatı arasındaki marjı kısması sonucunda oluşmaktadır. Hakim durumdaki teşebbüs, üst pazar fiyatını yükseltme, alt pazar fiyatını düşürme veya her ikisini aynı anda uygulama yoluyla fiyat sıkıştırması gerçekleştirebilir. Bu fiyatlama stratejisi sonucunda, alt pazarda faaliyet gösterebilmeleri bu girdiye bağlı olan, hakim durumdaki firmaya girdi fiyatını ödemek ve aynı zamanda firmanın alt pazar fiyatıyla rekabet etmek durumunda kalan mevcut veya potansiyel rakiplerin hakim durumdaki teşebbüsle rekabet edebilmesi olanaksız hale gelmektedir.
- (8) Fiyat sıkıştırması kavramının bir ihlal olarak değerlendirilmesinin altında, dikey bütünleşik bir teşebbüsün, kendisinin hâkim durumda bulunduğu bir pazardaki konumunu kullanarak, yine kendisinin de faaliyet gösterdiği diğer bir pazardaki rakiplerinin normal kâr elde etmesini engellemesi, bu yolla pazardan çıkışların yaşanmasına veya potansiyel rakiplerin pazara girişinin engellenmesine neden olması, bu hususların ayrı ayrı veya beraberce gerçekleşmesi durumunda da rekabetin azaltılması, sınırlandırılması ya da azalma/sınırlanma ihtimalinin bulunması gibi durumlara sebebiyet vermesi yatmaktadır.
- (9) Hem 4054 sayılı Kanun’un 6. maddesinin uygulanabilmesi, hem de bir eylemin fiyat sıkıştırması olarak değerlendirilebilmesi için öncelikle fiyat sıkıştırması yapan teşebbüsün alt pazar için girdinin sağlandığı üst pazarda hâkim durumda bulunması gerekmektedir. Bu nedenle, öncelikle AKÇANSA’nın belirlenen ilgili pazarda hâkim durumda olup olmadığı değerlendirilmiştir. Çorum, Amasya, Tokat, Samsun ve Sinop illeri çimento pazarında faaliyet gösteren teşebbüslerin 2011 yılı satış miktarları ve pazar paylarına bakıldığında, çimento pazarında AKÇANSA’nın yaklaşık olarak (.....) oranında bir pazar payına sahip olduğu görülmüştür. İlgili pazarda rakiplerin pazar

¹ İlgili coğrafi pazarın belirlenmesinde esas alınacak kriterler, hazır betonun en fazla iki saat içinde tüketilme zorunluluğu ile yaklaşık 50 km mesafeye kadar taşınabiliyor olma özellikleridir. Söz konusu iddialar Çorum iline yönelik olmakla beraber, iddiaların değerlendirilmesi bakımından belirleyici olmaması nedeniyle hazır beton pazarına ilişkin kesin bir ilgili coğrafi pazar tanımının yapılmasına gerek olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

payları ve ürünün homojen yapısı dikkate alındığında, AKÇANSA'nın üst pazar olan çimento pazarında (.....) olduğunu söylemek mümkünken, hâkim durumda olduğu sonucuna ulaşmak mümkün değildir. Bu bağlamda, fiyat sıkıştırmasının diğer unsurlarının değerlendirilmesine gerek görülmemiştir.

I.2. Yıkıcı Fiyatlama İddiası

- (10) Başvuruda, hazır beton ve çimento sektöründe faaliyet gösteren AKÇANSA'nın Çorum'da faaliyet gösteren hazır beton tesisi bünyesinde uyguladığı hazır beton fiyatlarının rakip hazır beton üreticilerinin rekabet etmelerine engel olacak kadar düşük olduğu iddia edilmiştir. Bu iddianın 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında değerlendirilmesi ve iddia konusu eylemlerin yıkıcı fiyatlama teşkil edip etmediğinin tespit edilmesi gerekmektedir.
- (11) Yıkıcı fiyatlama, rekabet hukuku uygulamaları çerçevesinde bir hakim durumun kötüye kullanılması davranışıdır. Hakim durumdaki teşebbüsün yıkıcı fiyatlama gerçekleştirebilmesi için öncelikle belirli ekonomik ve hukuki koşulların bir arada bulunması aranmaktadır. Bu koşullar kısaca:
 - (12) Yıkıcı fiyatlama ihlalini gerçekleştirdiği ileri sürülen teşebbüsün hakim durumda olması,
 - (13) Hakim durumda olan teşebbüs tarafından uygulanan fiyatın, maliyetlerinin altında olması,
 - (14) Hakim durumda olan teşebbüsün yıkıcı fiyatlama yapma amacı,
 - (15) Yıkıcı fiyatlama stratejisi sonucunda, bu esnada uğranılan zararların telafi edilme imkânının (hasat) varlığıdır.
- (16) Yıkıcı fiyatlamaya dayanan bir ihlâlin mevcudiyeti için, öncelikle bu koşulların tamamının birlikteliği gerekmektedir. Bu koşulların sağlanamadığı durumlarda yıkıcı fiyatlamamanın rekabete aykırı sonuçlar doğuran bir strateji olduğunu kabul etmek mümkün olmayacaktır. Başvuru konusu iddiaya ilişkin değerlendirme bu unsurlar üzerinden yapılmıştır.
- (17) Hem 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesinin uygulanabilmesi, hem de bir eylemin yıkıcı fiyatlama olarak değerlendirilebilmesi için öncelikle yıkıcı fiyatlama yapan teşebbüsün ilgili pazarda hâkim durumda bulunması gerekmektedir. Bu nedenle, öncelikle BETONSA markası altında hazır beton üretimi yapan AKÇANSA'nın belirlenen ilgili pazarda hâkim durumda olup olmadığı değerlendirilmiştir. Çorum ili hazır beton pazarında faaliyet gösteren teşebbüslerin 2011 yılı satış miktarları ve pazar paylarına bakıldığında, hazır beton pazarında BETONSA (AKÇANSA)'nın yaklaşık olarak (.....) oranında bir pazar payına sahip olduğu görülmüştür. İlgili pazarda yer alan rakiplerin pazar payları da dikkate alındığında, AKÇANSA'nın hazır beton pazarında hâkim durumda olmadığı anlaşılmıştır. Bu bağlamda, yıkıcı fiyatlamamanın diğer unsurlarının değerlendirilmesine gerek görülmemiştir.
- (18) Özet olarak, fiyat sıkıştırması ve yıkıcı fiyatlama uygulamalarının Kanun'un 6. maddesi kapsamında değerlendirilebilmesi için gerekli olan "hâkim durum" koşulu gerçekleşmediğinden, söz konusu eylemlerin Kanun'un 6. maddesi çerçevesinde ihlâl olarak değerlendirilmesi mümkün olmamıştır.

J.SONUÇ

- (19) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre; dosya konusu iddialara yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca şikayetin reddi ile soruşturma açılmamasına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.